

Milan Vincetič

Peter Semolič: *Rimska cesta*.

Cankarjeva založba (zbirka Poezija), Ljubljana 2009.

V predalu vsakega pisca ostanejo založeni ali “spregledani” rokopisi, ki jih – predvsem po njegovi smrti – z velikim zadovoljstvom prebrskajo literarni zgodovinarji, da bi dodali še kakšen kamenček v avtorjevo genealogijo dela. Ti predali pa se lahko šibijo tudi od “neurejene stare pošte”, od “listkov z naslovi, telefonskimi številkami, / na katerih se oglašajo samo še tujci” – in ko jih po dolgem času odpreš, je pred tabo naenkrat “toliko preteklosti za pourediti, posortirati, zložiti, / toliko dni, ki jih niti najboljše želje za rojstni dan / ne morejo več iztrgati pozabi”, da ti ne preostane drugega – kot Petru Semoliču –, kot da vzdihneš: “In življenje se še naprej kopiči”.

Navedki v gornjem zapisu so iz Semoličeve uvodne pesmi Kupi življenja iz njegove najnovejše pesniške zbirke *Rimska cesta*, o kateri kritik Goran Dekleva pravi, da gre za “organsko kompilacijo, v kateri pa se le malo pozna ‘kompilacijski’ značaj”; zanjo je namreč “prvenstveno zaslužna natančno premišljena razporeditev pesmi” (Delo, KL, 15. april 2009). Seveda še zdaleč ne gre samo za revizijo nastalega ali inventuro že pozabljenega, temveč za domišljeno valovanje preteklosti, ki se ne kaže le s skrbno datacijo pesmi, temveč kot valovanje pesnikove senzibilitete v odnosu do sebe, družbe, ljubljene ženske in konec koncev do drobnih vsakdanjih (osebnih) opravkov, iz/na katerih ustvarja pesem.

Semoličeva recepcija sveta poteka reflektivno, z utrinki in reminiscencami, ki jih niza v svojih “petnajstih minutah neskončnosti”, v katerih se poskuša približati dvojim sanjam: ženski, ki spi, in svojim. Prav iz končnih verzov, ki gradirajo s paradoksom in liričnostjo, po navadi izstopi prvoosebni lirski subjekt, ki skrhamo dojame, “da svet mi ni več tako razpoložljiv, vsaka reč ima svojo pamet”. Ali še nazorneje v pesmi *List iz dnevnika*, v kateri se ta dvoj(n)ost še bolj radikalizira: “Na tej strani štirikotno oko računalnika slepo strmi vame. / Zdi se, da hoče več in več mene – moloh, ki se hrani z mojo substanco? / Vanj prepisujem svoje

življenje, potem mi ga vrača skozi tiskalnik – / čudna oblika pogovora s samim sabo.” Tako večkrat sam poseda v kavarni, opazuje ulico in se sprehodi po ljubljanski Rimski cesti, ki se mu prelije v vesoljno Rimsko cesto, v kateri naj bi imel vsak človek – po ljudskem verovanju – svojo zvezdo. Zato seveda ne preseneča, ko pravi v istoimenski pesmi: “In grem: čez prijetno hladne granitne zvezde Rimske ceste / in naprej – v Vesolje, zadnjo neznanko.”

Prav v Pesmih z Rimske ceste se pesnikovo hotenje dvigne nad zemeljsko, čeprav na prvi pogled ostaja trdno na tleh (iskanje “ulice, ki je bistvo vseh ulic”, ljubljenje z žensko, ki je dišala po breskvah ...); želja, da bi se izgubil, skratka, poniknil ali izpuhtel, pa ni le želja, da bi se odrešil zemeljskih spon, temveč želja po razgledu z višin, na katerih bi se lahko kot pesnik “izgubil in se potem nenadoma našel – deviško beli in s še nedotaknjenimi kronami tropskih gozdov”. A po večini mu to ne uspeva, kot dokazuje že naslednji razdelek Zimske pesmi iz zim 2002–2005, v katerih se je vrnil k spontanemu, modernističnemu zapisu pesmi (brez ločil, vse z malimi črkami), hkrati pa se pogreza v svoj lastni vakuum, ki ga narekujejo impulzi samote, otrplosti, tišine in neizpolnjene želje po dotiku.

V Rdečih pesmih, v prvi pesmi Pinter (najbrž Harold Pinter, op. p.), pa zmore prestop v rdečo iz “tišine, ki skriva motivacijo”. Čeprav gre v tej pesmi za podobo semaforja pred ljubljansko filozofsko fakulteto, za droben prepil uličnega vrvenja, v katerem je udeležen tudi pesnik sam, se le-ta ne izgubi več med množico, temveč drzno izstopi. A ne kot bard množic, temveč pohajalec s svojo bolečino do “ničtih let” v državi, “ki pobija lastne zakone kot muhe”. Pesmi izpred dveh let torej spregovorijo o pesnikovem notranjem preobratu ter odmiku od preteklosti, “ki je odmr-la kot nekoristen svet (in) danes je že jutri”. Čeprav se zaveda, da “ga se ne bo nihče spomnil, ko bodo (njegovi “hitri in zgolj slučajni znanci”, op. p.) končno ujeli prihodnost”, da “v tivoliu je preveč dreves, / da bi mislil drevo”, ne gre le za temačno letargijo, temveč za pritajen poskus, da se vseeno izkoristi vsak dan, čeprav “za smrt, revolucijo, že kakšne opravke”. Mesto se mu nenadoma (spet) spremeni v vozul ulic, ki so “lovke mrtve sipe”, na jutranji kavi se “človek s skromnim poslanstvom” preobrazi v kreaturo samega sebe, svet si torej le nadeva ali predeva maske, kajti “veliki brat ni več veliki brat, / ampak big brother – / seveda brez georgea orwella / in sklanjan s končnicami”. In še in še.

Zato je čas, da se mu zapišejo Pesmi iz drugih svetov. Pobeg v “druge svetove”, v katerih se “evklidski prostor razpusti kot meduza na soncu, smotrni čas razpre kot pahljača in se znova zapre, drobci slutenj in drobci

spominov pa se spajajo v fantastične strukture,” ni abstrakcija, temveč groteskna preslikava realnosti (Žgalna daritev, Zemlja, od blizu ...), ki priča tudi o lastni nesposobnosti/strahu, da bi vsaj za hipec zagozdil kolesje časa in se znebil travme, da je “spet enkrat padel na izpitu iz mimikrije” (Bolniški dnevnik). Zanj torej ni ne skrivališča niti pribežališča, morda je edini radostni žarek otrok, katerega “obraz je mil kot (minula) zima”, ki pa lahko prav tako kot otroški balon “izgine za bližnjim vogalom – sledeč nevidni stezi”.

Vsi torej ostajamo, kot je zapisal v zadnji pesmi Sedem let pozneje, ki oklepa pesniško zbirko, “zamrznjeni na tisoč in en način v *jantarju časa*”, leta se vračajo, prav tako stare stvari iz predala, med katerimi se je udomil pajek, ki ga pesnik “položi nazaj v njegov svet”, ko predal spet zapolni “s tekočimi rečmi”. Le-te bodo spet vodile k novim izpovedim, budile nove dražljaje in se posipale s prahom – kot na predmetih v Semoličevem predalu –, ki pa ga ni dobro vselej spihati.

Semoličeve pesmi, kot je zapisal Vid Sagadin v spremni besedi, v resnici “*prebijajo stene z resničnim peresom*”, stene, s katerimi se ni ogradil ali odtujil, kot so počeli romantiki, zamaknjeni od svetobolja, ne, te stene so pravzaprav okna, za katerimi je (seveda na obeh straneh) njegov mali, intimni svet, ki je sicer spreden na “planetu Poezija”, a trdno postavljen in zasidran na “planetu Zemlja”. Pesmi namreč zvenijo kot raznovrstne subtilne vibracije opazovalca, ki je “spet sam, a še ne do konca vrnjen v vsakdanjo resničnost”, vibracije, ki tu in tam celo vzdrgetajo od ironije, tudi grotesknosti (Klop, Drugi svetovi ...); to daje tej liriki nevsiljiv čar, zaradi katerega bo brez dvoma ostala svetlo znamenje ob mnogopotjih sodobne slovenske poezije.